

Kadernota 2025

maashorst

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding.....	5
Bestuurlijke hoofdlijn	6
Financiële hoofdlijn.....	10
Toelichting financieel beeld Structureel en dekkingsplan.....	15
Toelichting financieel beeld Incidenteel.....	23
Bijlage 1. Al genomen raadsbesluiten	28
Bijlage 2. Ontwikkeling lastendruk.....	30
Bijlage 3 Niet financieel overgenomen moties	31
Bijlage 4. De drie financiële pijlers	32
Bijlage 5. Financieel technische uitgangspunten 2025	34

Inleiding

Inleiding/aanbieding Kadernota 2025

Met dit voorstel leggen wij u de Kadernota 2025 voor. Daarin schetsen wij de financiële kaders die we hanteren voor het opstellen van de programmabegroting 2025 - 2028. Wij presenteren uw raad graag de richting die wij voor de toekomst van Maashorst voor ogen hebben en schetsen daarbij ook de behorende financiële consequenties.

Anders dan voorheen blikken we in deze Kadernota niet alleen vooruit op de Programmabegroting 2025-2028. Halverwege deze bestuursperiode kijken we verder vooruit naar de toekomst van Maashorst en wat het van ons als gemeentebestuur vraagt om te sturen op de grote maatschappelijke opgaven die op ons afkomen. Daarmee geeft deze Kadernota niet alleen richting voor de komende twee jaar, maar kijken we ook al verder naar de toekomst richting 2050.

Een structureel sluitende programmabegroting is daarbij voor als ons college een belangrijk streven. Dat hebben we ook zo opgenomen in ons bestuursakkoord. Dat streven is voor de komende programmabegroting 2025, net als in 2024, echter niet haalbaar. Zoals alle gemeenten, krijgt ook Maashorst te maken met de zogenaamde ravijnjaren 2026 en 2027 en neemt de structurele druk op onze begroting toe. Ook voor de jaren 2025 en 2028 lukt het niet om de Kadernota 2025 structureel sluitend te maken zonder extra dekkingsmaatregelen. In deze Kadernota doen wij hiertoe voorstellen.

Leeswijzer

Deze Kadernota 2025 is anders opgebouwd dan u tot nu toe van ons gewend bent. In de bestuurlijke hoofdlijn presenteren wij als college de richting die wij voor ogen hebben voor onze gemeente op de lange termijn. Die richting wordt mede ingegeven door de grote maatschappelijke opgaven waar we als overheden voor gesteld staan en de manier waarop wij daarmee om wensen te gaan. In de financiële hoofdlijn leggen wij de keuzes aan u voor die gepaard gaan met deze richting. Deze twee delen vormen de kern van deze Kadernota waarover we als college graag met u in gesprek gaan. Vervolgens lichten wij in de toelichting op het financieel beeld deze keuzes nader toe voor wat betreft de structurele en incidentele impulsen die wij voor ogen hebben. Tenslotte zijn in de bijlagen een aantal onderwerpen opgenomen die wel een financiële consequenties hebben, maar die in principe niet meer ter besluitvorming voorliggen. Het betreft dan onder andere moties en voorstellen waartoe uw raad in de afgelopen maanden heeft besloten maar waarvoor een financiële dekking nog ontbrak.

Bestuurlijke hoofdlijn

Bestuurlijke hoofdlijn

Vanaf 1 januari 2022 zijn de gemeenten Landerd en Uden samen verder gegaan onder de naam Maashorst, met als doel een gezamenlijke toekomst die meer kansen biedt dan voor ieder afzonderlijk. Gemeente Maashorst heeft zes krachtige kernen en een sterke identiteit. Gelegen in en om natuurgebied De Maashorst kan onze nieuwe gemeente zich met recht het hart en longen van Noordoost-Brabant noemen. We zijn deze bestuursperiode dan ook met een ambitieus bestuursakkoord van start gegaan. We willen een groene gemeente zijn met een stevige ambitie qua dienstverlening, voorzieningen en werkgelegenheid. Een gemeente die ertoe doet in de regio, die iets te vertellen heeft en daardoor goed voor haar inwoners kan zorgen. Een gemeente waar mensen zich samen inzetten voor goed wonen, werken en recreëren. Waar inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties de ruimte en kans krijgen om hun omgeving nog fijner te maken en waar nodig het gemeentebestuur krachtig optreedt om de veilige en prettige leefomgeving in de gemeente te behouden.

Halverwege bestuursperiode: waar staan we nu?

Inmiddels zijn we ruim twee jaar verder en kunnen we met recht zeggen dat Maashorst ertoe doet. Er is in de afgelopen twee jaar veel werk verzet om als nieuwe gemeente goed uit de startblokken te komen. Er zijn twee organisaties samengevoegd tot een nieuw ambtelijk apparaat met een grondig verbouwd gemeentehuis als nieuwe thuisbasis voor velen. Vanaf de eerste dag is met een actiegerichte werkhouding en met groot commitment door eenieder hard gewerkt aan het realiseren van de doelen die we voor ogen hadden met de herindeling en met ons bestuursakkoord. We zijn een nieuwe gemeente met een hoog voorzieningenniveau en met een uitstekende dienstverlening. De midtermreview die we onlangs met uw raad deelden, laat deze start ook in cijfers zien: halverwege de bestuursperiode is bijna 80% van de activiteiten die we in het uitvoeringsprogramma hebben opgenomen, afgerond of verloopt volgens planning. Dat betekent echter niet dat we de tweede helft van deze bestuursperiode rustig 'uitdrijven'. We willen ons ambitieuze bestuursakkoord 2022 – 2026 bij voorkeur voor 100% realiseren. Ook de komende twee jaar staan er veel activiteiten op het programma om opgepakt en uitgevoerd te worden. Dat vraagt om blijvende focus met de resultaatgerichte houding die u van ons college kent.

De veranderende wereld en beweging richting 2050

Halverwege deze bestuursperiode gaan we dus verder met het uitvoeren van de plannen die we hadden, en willen we ook verder te kijken dan onze eigen bestuursperiode en de richting waarin onze gemeente zich ontwikkelt. De wereld om ons heen verandert snel. Vraagstukken waarmee we als samenleving en als overheden mee te maken krijgen zijn complex en kennen ingewikkelde afhankelijkheden en onzekerheden. De veranderende wereld om ons heen en de complexe opgaven waarmee we te maken hebben, vragen volgens ons college dan ook dat we nu verder vooruit te kijken: waar komen we vandaan en hoe ziet Maashorst er in 2050 uit? Wat voor gemeente willen we zijn? Welke keuzes kunnen we nu al maken om daarop voorbereid te zijn? We zijn als college dus nadrukkelijk bezig met 'toekomstdenken'.

De ontwikkelingen in onze samenleving en de uitdagingen waar we voor staan, vragen in onze optiek om een andere rol van de overheid. Daarbij willen we een beweging aanjagen die bijdraagt aan een samenleving waarbij samenredzaamheid en het bevorderen van positieve gezondheid centraal staan. We willen ondersteunen dat onze inwoners elkaar helpen, initiatieven nemen en naar elkaar omkijken en waarbij wij als gemeente vooral een faciliterende

en stimulerende rol spelen. Deze richting is primair het uitgangspunt is voor keuzes die wij ook de komende twee jaar maken.

- Positieve gezondheid en samenredzaamheid: positieve gezondheid gaat in onze ogen over gezondheid in brede zin. We willen bijdragen aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En om zoveel mogelijk eigen regie op het leven te hebben. Maashorst wil inwoners daarom in de toekomst stimuleren minder afhankelijk te zijn van de overheid en meer gebruik te maken van eigen netwerken. Dat is ook nodig omdat met de huidige druk op de arbeidsmarkt het niet lukt om in alle zorgvragen te voorzien. Op deze manier blijft de zorg toegankelijk zodat we als overheid wel een vangnet kunnen bieden voor de meest kwetsbaren in onze samenleving. Om de eigen netwerken te versterken, willen we de sociale cohesie en de organisatiegraad versterken en bouwen aan gemeenschappen. De gemeente wil haar inwoners meer 'loshouden'; zelf laten varen, maar nooit af laten drijven. We zorgen er daarbij voor dat het voorzieningenniveau overeind blijft.
- Nieuwe ontwikkelingen moeten waarde toevoegen: als college streven we ernaar om met elke ontwikkeling Maashorst mooier, schoner en sterker te maken. Op die manier voegen we als gemeente waarde toe aan onze leefomgeving. Ontwikkelingen moeten daarbij in symbiose met de omgeving plaatsvinden ook in relatie tot de grote klimaatopgaven die we op ons af zien komen. We denken hierbij onder andere aan het bevorderen van kringlooplandbouw, verduurzaming van de voedselproductie en onderzoeken hoe natuurbeheer en -herstel tot de verdienmodellen van de toekomst kunnen behoren. Dit zijn bewegingen die kunnen bijdragen aan een vitaal en veerkrachtig landelijk gebied en het nemen van maatregelen die door klimaatverandering en het energievraagstuk noodzakelijk zijn. Wij zien dat die transities niet van de een op de andere dag te realiseren zijn, maar dit college zou deze periode nog wel de eerste beweging willen inzetten. Dit vraagt ook een andere manier van denken en samenwerken met onze omgeving. Dit college wil met een nieuwe manier van samenwerken graag een helpende hand uitsteken naar bedrijven die hun bedrijfsvoering aan willen passen. En willen we ontwikkelingen gericht op verbeteren van de leefkwaliteit in het landelijk gebied ondersteunen.
- Maashorst stelt zich op als stimulerende overheid: 'werken volgens de bedoeling' is hier het credo. Maashorst stelt de leefwereld en niet de systeemwereld centraal. We willen initiatieven ondersteunen en als ze bijdragen aan die positieve gezondheid en samenredzaamheid. Dat betekent soms ook dat we als gemeente het initiatief bij anderen laten. Het pakken van de goede rol en elkaar daarbij helpen is belangrijk. Een stimulerende overheid werkt vanuit vertrouwen, niet vanuit controle.
- Maashorst is een innovatieve gemeente: We zien als gemeente uitdagingen in het huidige systeem die met innovaties opgelost kunnen worden. We denken daarbij aan innovatieve woonvormen en agro-natuurwonen. Dit biedt in onze optiek meer kansen dan belemmeringen. We willen hiermee vaker experimenten en anderen stimuleren om op innovatieve wijze oplossingen te bedenken voor onze opgaven. Ook als organisatie willen we een gemeente zijn die in staat is snel in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en we blijven leren. We willen als gemeente daarbij meer gebruikmaken van data om inzicht te krijgen en als basis te fungeren voor onze beleidskeuzes.

Deze richting voor de toekomst van Maashorst kiezen wij niet als college alleen. In de aanloop naar de herindeling en het ontstaan van Maashorst is samen met inwoners, ondernemers en

andere betrokken met elkaar bepaald wat voor gemeente Maashorst moest worden. Als we kijken naar de toekomst van Maashorst op de lange termijn, dan spelen uw raad en onze stakeholders hier uiteraard ook een grote rol. Want Maashorst maken we samen. Ons college zal daarom op korte termijn een voorstel aan uw raad voorleggen voor een laagdrempelig en integraal proces om hierover met elkaar en met onze inwoners en ondernemers in gesprek te gaan om samen de richting naar 2050 met elkaar in te vullen.

Toekomstbestendige organisatie

We hebben als college de ambitie om de komende jaren als gemeente onze inwoners stimuleren om elkaar te helpen, initiatieven te nemen en naar elkaar om te kijken. Dat vraagt om een andere manier van besturen en van werken als gemeentelijke organisatie. Met meer oog voor samenhang en de mogelijkheid om flexibel in te spelen op veranderingen en uitdagingen in de samenleving. Dat is een andere opstelling en werkwijze die past bij onze ambitie om als overheid meer als 'partner in plaats van verzorger' te gaan werken. Die andere werkwijze vraagt ook een organisatie dat die in staat is om mee te bewegen met de ontwikkelingen. Een organisatie die naast het reguliere werk ook aan de slag gaat met de transitie van het landelijk gebied, het bevorderen van de gezonde leefomgeving door een meer integrale aanpak samen met onze partners dan nu het geval is.

Tegelijkertijd hebben we als nieuwe gemeente met circa 60.000 inwoners nu al te maken met een (grotere) context en de positie die daarbij hoort in de regio op regionaal en landelijk niveau. Het is daarom nu nodig om na twee jaar een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van onze organisatie en de toekomstbestendigheid van onze organisatie te borgen. Om te zien wat er nodig is om onze organisatie klaar te maken voor de toekomst, hebben we de toekomstbestendigheid van onze ambtelijke organisatie onderzocht en Maashorst vergeleken met andere (nieuwe) gemeenten met circa 60.000 inwoners. Maashorst blijkt dan behoorlijk bescheiden qua omvang van het aantal medewerkers. Op de gehele capaciteit blijkt dat de ambtelijke organisatie van Maashorst beduidend kleiner is dan vergelijkbare gemeenten. Dit beeld sluit ook wel aan bij de signalen die krijgen dat de werkdruk in de ambtelijke organisatie hoog is, zeker ook omdat we daadkrachtig inspelen op actualiteiten als de opvang van Oekraïners en de noodopvang van asielzoekers. Willen we als Maashorst een beweging maken om klaar te zijn voor de toekomst met oog op de genoemde transitie's en tegelijk ook onze dienstverlening voor onze inwoners op het hoge peil houden, dan is in onze optiek een structurele én incidentele investeringsimpuls in de organisatie onontkoombaar. In de financiële hoofdlijn van deze Kadernota lichten we die keuze verder toe.

Conclusie: nu richting kiezen

Dit college wil de tweede helft van deze bestuursperiode gebruiken om de ambities uit het bestuursakkoord te realiseren én daarnaast ook een beweging inzetten richting 2050 om onze gemeente mooier, schoner, veiliger en sterker te maken. De financiële keuzes die we daarvoor maken in deze kadernota dragen bij aan die richting. Die beweging en het wenkend perspectief richting 2050 bereiken we niet in één bestuursperiode. Dit college wenst deze bestuursperiode samen met uw raad wel de bakens al te verzetten. We houden dus vast aan de afspraken uit ons bestuursakkoord, gaan graag met uw raad in gesprek om samen de richting van Maashorst naar 2050 te bepalen. En ondertussen stellen onszelf bij voorstellen die we aan uw raad voorleggen telkens de vraag hoe deze besluiten voor de lange termijn bijdragen aan de gemeente die we in 2050 willen zijn: een groene en gezonde gemeente waar we zuinig omgaan

met de beschikbare ruimte, energie en middelen. Waar samenredzaamheid en het nemen van eigen verantwoordelijkheid en (innovatie) initiatieven van onze inwoners en ondernemers gestimuleerd en ondersteund worden. Om er op die manier samen voor te zorgen dat we Maashorst mooier achterlaten voor onze generatie en de generaties na ons.

Financiële hoofdlijn

Financiële hoofdlijn

We zijn als gemeente Maashorst goed uit de startblokken gekomen. We liggen halverwege deze bestuursperiode op schema met de realisatie van onze ambitieuze bestuursakkoord en onze inwoners waarderen onze dienstverlening. Ook financieel is Maashorst een gezonde en vitale gemeente. Die lijn willen we als college vasthouden. Dankzij een solide financieel beleid van de afgelopen jaren staat deze gemeente er financieel gezond voor en hebben we een aanzienlijke algemene reserve opgebouwd en zijn we er tot nu toe in geslaagd om een sluitende begroting aan uw raad voor te leggen.

Toch ziet de financiële toekomst van onze gemeente er op de korte termijn anders uit dan we gewend zijn. Ook Maashorst krijgt te maken met de veelgenoemde ravijnjaren vanwege het eenzijdige besluit van het kabinet om per 2026 over te stappen op een nieuwe financieringssysteem voor gemeenten. Daarnaast brengt de huidige formatie van een nieuw kabinet onzekerheden met zich mee waarbij wij er als gemeente rekening mee houden dat we van het Rijk niet veel extra middelen zullen ontvangen voor de uitvoering van onze taken. Daar komt bij dat ook wij als gemeente te maken met een stijgend kostenniveau door stijgende loonkosten en prijzen en door toenemende complexe zorgvragen onder andere door vergrijzing. Willen we vasthouden aan onze ambities met een hoog voorzieningenniveau voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers in een werkelijkheid waarbij onze financiële middelen onder druk staan, dan vraagt om keuzes. In deze financiële hoofdlijn leggen we de financiële afwegingen in relatie tot de ambities en gewenste nieuwe richting voor de toekomst van Maashorst aan uw raad voor.

Afwegingskader met oog voor de complexe opgaven

Bij de totstandkoming van deze Kadernota hebben we als college dit jaar een andere aanpak gekozen dan voorgaande jaren. Niet langer waren bestuurlijke 'wensenlijstjes' de basis voor de gesprekken die we voerden voor de Kadernota die we nu aan uw raad voorleggen. Dit jaar hebben we als college eerst met elkaar vooruit gekeken naar de ambities die we hebben voor Maashorst op de lange termijn? Welke ontwikkelingen zien wij op ons afkomen en wat kunnen we op dit moment doen om ervoor te zorgen dat Maashorst op de lange termijn die fijne en gezonde gemeente is om te wonen, werken en verblijven. U las daarover meer in de voorgaande bestuurlijke hoofdlijn. De beweging die we daarmee voor ogen hebben, is ook meegenomen in de afwegingen die we maken voor deze Kadernota.

Dat maakt dat we bij de totstandkoming van deze Kadernota het volgende afwegingskader hebben gehanteerd:

Autonome ontwikkelingen: evenals voorgaande jaren hebben we in kaart gebracht met welke autonome ontwikkelingen we te maken krijgen die een direct effect hebben op onze begroting. Het zijn ontwikkelingen waarop we als gemeente geen of weinig invloed hebben en die we niet kunnen uitstellen. Het betreft hier bijvoorbeeld de bijdrage die we als gemeente structureel leveren aan het samenwerkingsverband bij de RNOB of de middelen die nodig zijn voor de wettelijke realisatie van woonwagencentrales binnen onze gemeente. Ook krijgen we als gemeente te maken met stijgende kosten voor materialen en personeel. Dit heeft als concrete consequentie dat de kosten voor het onderhoud van ons gemeentelijk groen behoorlijk stijgen bij het afsluiten van een nieuw onderhoudscontract. Daarnaast zijn er na de tweede tussentijdse

rapportage 2023, diverse raadsbesluiten genomen die ten tijde van besluitvorming nog niet voorzien waren van een financiële dekking. De benodigde middelen voor die besluiten zijn berekend en in deze Kadernota opgenomen. Een overzicht van deze autonome kosten, zowel structureel als incidenteel, vindt u in de toelichting in de volgende hoofdstukken van deze Kadernota.

Uitvoering bestuursakkoord: van het uitvoeringsprogramma behorend bij het bestuursakkoord is al ruim 80% uitgevoerd of opgestart. Voor een aantal plannen/activiteiten uit ons bestuursakkoord is nog geen dekking opgenomen in ons bestedings- en dekkingsplan. Daar doet ons college nu voorstellen voor waarbij we het belangrijk vinden dat we het voorzieningenniveau van Maashorst onverminderd hoog houden. We hebben ook daarbij nadrukkelijk gekeken naar een invulling die past bij onze ambitie om bij te dragen aan een samenredzame en gezonde samenleving en investeringen die ook voor de lange termijn waarde toevoegen. Denk aan het verduurzamen van ons gemeentelijke vastgoed en het versterken van de sociale basis van onze gemeenschap en het uitvoeren van het programma 'Gezond en gelukkig oud in Maashorst'.

Toekomstgerichte ontwikkelingen: ook de gewenste beweging naar een mooier, schoner en veiliger Maashorst richting 2050 waarover wij in de bestuurlijke hoofdlijn spraken, vraagt in onze optiek investeringen. Omdat we nu voor keuzes komen te staan die voor de lange termijn een grote impact op de leefomgeving van onze inwoners, ondernemers en bezoekers hebben. We denken dan onder andere aan de transitie van het landelijk gebied. Die transitie vraagt nu actie, zowel op inhoud als qua capaciteit om als gemeente op een ander manier met onze omgeving samen te werken. Hetzelfde geldt voor het datagedreven werken en het toepassen van innovaties in onze werkwijze. Ook dit vraagt nu een impuls om op de lange termijn op basis van data meer gericht en met minder inzet van capaciteit beleid te kunnen maken en de dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers op peil te houden en te verbeteren.

Toekomstbestendige organisatie: de afgelopen 2,5 jaar is er door de organisatie hard gewerkt. We hebben een nieuwe organisatie opgebouwd. Tegelijkertijd is de dienstverlening aan onze inwoners onverminderd voortgezet, hebben we uitvoering gegeven aan het bestuursakkoord en zijn ook nieuwe projecten en taken opgepakt zoals de opvang van Oekraïners, de uitkering van de energietoelagen etc. Dat alles doen we met ruim 500 betrokken collega's op basis van het functieboek dat bij de start van Maashorst is vastgesteld. Na de start van Maashorst bleek echter dat er een aantal functies gemist werden met als gevolg dat de werkdruk in de ambtelijke organisatie behoorlijk hoog is en het steeds vaker 'piept en kraakt'. Willen we ons bestuursakkoord uitvoeren, onze dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en bezoekers hoog houden én Maashorst ook klaarmaken voor de toekomst, dan is het ambtelijk apparaat daarvoor nu onvoldoende toegerust. Hiervoor is het nodig vanaf 2025 structureel een bedrag van € 2 miljoen aan het formatiebudget toe te voegen onder andere om een aantal ontbrekende functies structureel te kunnen toevoegen. Willen we daarnaast als organisatie klaar zijn voor de uitdagingen en complexe opgaven, dan vraagt dat een toekomstbestendige organisatie. Daarom is het belangrijk om de komende twee jaar incidenteel een bedrag van € 2 miljoen te investeren in het doorontwikkelen van onze organisatie. Op deze manier zorgen we ervoor dat onze medewerkers een actieve bijdrage kunnen leveren aan de beweging die wij voor ogen hebben, terwijl de bedrijfsvoering op het niveau blijft dat onze inwoners van ons verwachten.

Voorstel voor bestedings- en dekkingsplan 2024 – 2028

Ondanks het stijgende kostenniveau en de onzekerheden waarmee we op financieel gebied de komende tijd te maken krijgen, streven we er als college toch naar om zoveel als mogelijk vast te houden aan ons principe om de Kadernota met een positief resultaat aan u voor te leggen. Dan bestaan er een aantal mogelijkheden om daarop te sturen. Een ingrijpende bezuinigingsronde is er daar één van. Heel bewust kiezen we daar als college niet voor. Dat zou betekenen dat we ons hoge voorzieningenniveau waar onze inwoners en ondernemers op rekenen naar beneden moeten bijstellen en dat we niet kunnen investeren in belangrijke ontwikkelingen in onze samenleving. Dat vinden wij niet wenselijk en het past ook niet bij onze ambitie voor de toekomst.

We kiezen daarom voor de volgende maatregelen voor een voldoende dekking in de periode 2024 – 2028:

1. Kritisch kijken naar uitgaven: uiteraard hebben we als college allereerst kritisch gekeken naar de mogelijkheden om ontwikkelingen die financiële dekking vragen zoveel als mogelijk binnen bestaande programmabudgetten op te vangen, of eventueel temporiseren. Ook hebben we in samenwerking met de ambtelijke organisatie nadrukkelijk gezocht naar mogelijkheden de kosten te drukken door projecten of plannen binnen de bestaande programmabegroting op te vangen en door nog meer kostenbewuste keuzes te maken.
2. Inzetten algemene reserve: daarnaast stellen we voor om onze algemene reserve in te zetten om de te verwachten begrotingstekorten in 2026 en 2027 te overbruggen. Met alle voorstellen tot en met deze Kadernota onttrekken we € 21,3 miljoen aan de algemene reserve. Dit college vindt een verdere onttrekking aan de reserve niet wenselijk met het oog op onze weerstandratio. Een toelichting hierop vindt u in bijlage 4 van deze Kadernota.
3. Eenmalig niet indexeren van algemene budgetten: We stellen voor eenmalig de algemene budgetten in de begroting niet te indexeren. Dit levert een structureel voordeel op van €750.000,-. Alle andere budgetten in de begroting worden wel gewoon geïndexeerd volgens de afgesproken lijn in de financieel technische uitgangspunten. Dit betekent dus wel een indexering van subsidies, bijdragen gemeenschappelijke regelingen, onze tarieven en belastingen, contractafspraken, energielasten etc.
4. Verhoging OZB: ons uitgangspunt blijft dat we een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau willen handhaven tegen zo laag mogelijke gemeentelijke lasten voor onze inwoners. Door jarenlang de OZB enkel te indexeren, staat Maashorst landelijk gezien onderaan de lijsten met lastendruk voor inwoners. Met het oog op stijgende prijzen voor onze voorzieningen en de financiële onzekerheden voor de komende jaren, stellen we voor om de OZB in 2025 met 10% te verhogen bovenop de gebruikelijke indexering (3,48%). De lastendruk voor onze woningeigenaren neemt hiermee met gemiddeld circa € 30 per jaar toe en daarmee dragen zij bij aan de mogelijkheid om ons voorzieningenniveau op het hoge niveau te houden. Voor de jaren daarna stellen we een jaarlijkse verhoging van 2% extra bovenop de dan geldende indexering voor tot 2028. Deze maatregel levert een structureel voordeel van €1,5 miljoen in 2025 oplopend tot €2,5 miljoen in 2028. In bijlage 2 gaan wij verder in op deze stijging en onze tarieven en lasten in vergelijking met regiogemeenten etc. Onderstaande tabel toont aan dat we met deze maatregelen in staat zijn om een sluitende begroting voor de jaren 2025 en 2028 voor te leggen.

	2024	2025	2026	2027	2028
Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen	N 405	N 2.561	N 2.340	N 1.902	N 1.935
	2024	2025	2026	2027	2028
Realiseren uitvoeringsprogramma		N 659	N 668	N 703	N 738
	2024	2025	2026	2027	2028
Toekomst gerichte ontwikkelingen		N 403	N 435	N 35	N 35
	2024	2025	2026	2027	2028
Formatiebudget		N 2.000	N 2.000	N 2.000	N 2.000

	2024	2025	2026	2027	2028
Structureel begrotingssaldo 2024-2028	N 2.066	N 2.159	N 11.308	N 9.641	N 2.178
Al onttrokken (V) of toegevoegd (N) aan de algemene reserve	N 71				
Saldo 2024-2028 (incl. onttrekkingen/stortingen algemene reserve)	N 2.137	N 2.159	N 11.308	N 9.641	N 2.178
Nog te onttrekken (V) of toegevoegd (N) aan de algemene reserve	V 2.137				
Dekkingsplan Kadernota 2025-2028:					
1. Niet indexerende algemene budgetten		V 750	V 750	V750	V750

2. Verhogen OZB boven index met 10% (2025) en jaarlijks 2% (2026-2028)		V 1.500	V 1.830	V 2.170	V 2.510
Totaal van de dekkingsmaatregelen		V 2.250	V 2.580	V 2.920	V 3.260
Saldo Kadernota 2024-2028		V 91	N 8.728	N 6.721	V 1.082

Toelichting financieel beeld Structureel en dekkingsplan

Toelichting financieel beeld Structureel en dekkingsplan

Toelichting op de uitkomst 2024-2028

In deze kadernota 2025 is de verwachting van het financieel beeld 2024-2028 geschetst. Na instemming met deze Kadernota en bijbehorende begrotingswijziging is dit het nieuwe financieel meerjarenbeeld als opmaat naar Programmabegroting 2025.

Als eerste het structurele financieel beeld 2024-2028. Op het structurele financieel beeld worden wij beoordeeld door onze toezichthouder, de provincie Noord-Brabant. Onze doelstelling is een structureel sluitende begroting in alle jaarschijven.

Daaronder is het dekkingsplan opgenomen.

(Bedragen x 1.000, V= voordeel, N = Nadeel)

Structurele begrotingssaldi 2024-2028 (V=Voordelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldi na 2e Tussentijdse rapportage 2023	V 71	V 3.965	N 4.517	N 3.657	N 3.657
Genomen raadsbesluiten na Begroting 2024/2e Tussentijdse rapportage 2023 (zie bijlage 1)	N 14	N 1.051	N 1.146	N 1.194	N 1.221
Financiële gevolgen 1e tussentijdse rapportage 2024 (Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen)	N 4.182	N 1.527	N 1.505	N 1.497	N 1.491
Financiële stand vóór Kadernota 2025	N 4.125	V 1.387	N 7.168	N 6.348	N 6.369
1. Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen (N 405	N 2.561	N 2.340	N 1.902	N 1.935
2. Realiseren uitvoeringsprogramma		N 659	N 668	N 703	N 738
3. Toekomst gerichte ontwikkelingen		N 403	N 435	N 35	N 35
4. Formatiebudget		N 2.000	N 2.000	N 2.000	N 2.000
5. Ontwikkeling algemene uitkering en loon- en prijsontwikkeling	V 2.564	V 2.077	V 1.303	V 1.347	V 8.899
Structureel begrotingssaldo 2024-2028	N 1.966	N 2.159	N 11.308	N 9.641	N 2.178
Al onttrokken (V) of toegevoegd (N) aan de algemene reserve	N 71				
Saldo 2024-2028 (incl. onttrekkingen/stortingen algemene reserve)	N 2.037	N 2.159	N 11.308	N 9.641	N 2.178
Nog te onttrekken (V) of toegevoegd (N) aan de algemene reserve	V 2.037				
Dekkingsplan Kadernota 2025-2028:					
1. Niet indexeren algemene budgetten		V 750	V 750	V750	V750
2. Verhogen OZB boven index met 10% (2025) en jaarlijks 2% (2026-2028)		V 1.500	V 1.830	V 2.170	V 2.510
Totaal van de dekkingsmaatregelen		V 2.250	V 2.580	V 2.920	V 3.260
Saldo Kadernota 2024-2028	0	V 91	N 8.728	N 6.721	V 1.082

Toelichting structureel financieel beeld

1. Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen

Autonome / onontkoombare ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op ons afkomen en waar we als gemeente geen of weinig invloed op hebben. Het zijn ontwikkelingen die niet kunnen worden uitgesteld. Ze zijn onoverkomelijk en absoluut noodzakelijk voor de continuïteit van onze organisatie of om de verplichte taken uit te voeren.

De volgende tabel geeft de onontkoombare ontwikkelingen en bijbehorende te verwachten kosten weer vanaf 2024.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

autonoom / onontkoombare ontwikkelingen	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Subsidie HoKaZo / Platform Toerisme Maashorst		N 40	N 62	N 62	N 62	N 62
Realisatie nieuwe woonwagenlocatie	1.020			N 5	N 60	N 60
Uitbreiding, vergroening en verduurzaming bestaande woonwagencentra	325		N 2	N 16	N 16	N 16
Aanvragen voorzieningen in het kader van Onderwijshuisvesting	1.822		N 8	N 91	N 91	N 90
Nieuw convenant, regiobijdrage RNOB (samenwerking regio NoordoostBrabant)			N 120	N 120	N 120	N 120
Herziening Meerjarig Investeringsprogramma (MIP)		V 138	V 26	V 194	V 142	V 155
Aanbesteding Centric-applicaties			N 350	N 400		
Harmonisatie accommodatiebeleid			N 340	N 300	N 250	N 200

Onderhoud stedelijk groen		N 1.240	N 1.240	N 1.240	N 1.240	
Financieel technische aanpassingen zoals						
<ul style="list-style-type: none"> • Gevolgen nieuwe notitie rente BBV (GREX) • Doorverdeling kostenplaatsen 2e Tussentijdse rapportage 2023 e.d. 	N 329	N 291	N 126	N 31	N 128	
Doorwerking jaarrekening 2023	N 174	N 174	N 174	N 174	N 174	
Totaal autonoom / onontkoombaar	3.167	N 405	N 2.561	N 2.340	N 1.902	N 1.935

2. Realiseren uitvoeringsprogramma

Ons Bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst' is leidend voor ons handelen en is uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma waar inmiddels ruim 80% van is opgestart of gerealiseerd. Een aantal acties/activiteiten is nog niet opgenomen in ons bestedings- en dekkingsplan. Daar doen we nu voorstellen voor.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Realiseren uitvoeringsprogramma	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Inrichten evenemententerrein	202		N 1	N 7	N 7	N 7
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed 2050				N 3	N 38	N 73
Impuls samenredzaamheid/positieve gezondheid						

• Implementatie sterke sociale basis: preventie in de wijken/kernen			N 300	N 300	N 300	N 300
• Preventief Jeugdbeleid			N 170	N 170	N 170	N 170
• Uitvoering gezond en gelukkig oud in Maashorst			N 73	N 73	N 73	N 73
• Preventief WMO-beleid			N 115	N 115	N 115	N 115
Totaal realiseren uitvoeringsprogramma	202	0	N 659	N 668	N 703	N 738

3. Toekomst gerichte ontwikkelingen

Dit betreft nieuwe uitgaven die bijdragen aan de bewegingen voor de toekomst

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Toekomstgerichte ontwikkelingen	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Transitie vitaal landelijk gebied						
• bewegen in deze transitie			N 200	N 200		
Motie verleden sportvelden	600		N 3	N 35	N 35	N 35
Datagedreven werken, innovatie			N 200	N 200		
Totaal	600		N 403	N 435	N 35	N 35

4. Formatiebudget

De afgelopen 2,5 jaar is er door de organisatie hard gewerkt. Het kost namelijk veel tijd om een nieuwe organisatie te worden, processen, systemen en beleid te harmoniseren. Tegelijkertijd moet de dienstverlening aan onze inwoners doorgaan en wordt er uitvoering gegeven aan het

bestuursakkoord en nieuwe opgaven zoals de opvang van Oekraïners, energietoelagen etc. Dat alles doen we met ruim 500 betrokken collega's op basis van het functieboek dat bij de start van Maashorst is vastgesteld. Waar nodig hebben we de afgelopen jaren tijdelijk extra capaciteit ingehuurd. Want al snel na de start van Maashorst bleek dat er een aantal functies gemist werden. Daarnaast ontwikkelen de opgaven, staan we aan het begin van een aantal grote transities en moet de organisatie zich verder ontwikkelen.

Tegelijkertijd hebben we als nieuwe gemeente met circa 60.000 inwoners nu al te maken met een (grotere) context en de positie die daarbij hoort in de regio op regionaal en landelijk niveau. Het is daarom nu nodig om na twee jaar een volgende stap te zetten in de ontwikkeling van onze organisatie en de toekomstbestendigheid van onze organisatie te borgen. Om te zien wat er nodig is om onze organisatie klaar te maken voor de toekomst, hebben we de toekomstbestendigheid van onze ambtelijke organisatie onderzocht en Maashorst vergeleken met andere (nieuwe) gemeenten met circa 60.000 inwoners. Maashorst blijkt dan behoorlijk bescheiden qua omvang van het aantal medewerkers. Op de gehele capaciteit blijkt dat de ambtelijke organisatie van Maashorst beduidend kleiner is dan vergelijkbare gemeenten. Dit beeld sluit ook wel aan bij de signalen die we krijgen dat de werkdruk in de ambtelijke organisatie hoog is, zeker ook omdat we daadkrachtig inspelen op actualiteiten als de opvang van Oekraïners en de noodopvang van asielzoekers.

Om de organisatie verder te ontwikkelen om klaar te zijn voor de toekomst, moet de organisatie de ruimte krijgen om te experimenteren en te leren. Dat was de afgelopen 2,5 jaar onvoldoende aanwezig. De grote transities, sterk sociale basis, het landelijk gebied, klimaatadaptatie, datagedreven werken etc. vragen een andere manier van (samen) werken en onze rol als gemeente veranderd dan. Hier moeten we mee aan de slag maar is voor een deel is dit ook nog een ontdekkingsreis.

Om dit op een goede manier te kunnen doen en de dienstverlening aan onze inwoners te blijven leveren is een investering nodig in de formatie. Voor deze ontwikkelingen is het nodig om structureel een bedrag van circa € 2 miljoen aan het formatiebudget toe te voegen om een aantal ontbrekende functies structureel te kunnen toevoegen. Daarnaast is het belangrijk om de komende twee jaar te investeren in het doorontwikkelen van onze organisatie. Op basis van de ontwikkelplannen per team zal bekeken worden welke tijdelijke extra impuls er nodig is. Met deze extra impuls kunnen projecten uitgevoerd worden die nodig zijn om de bewegingen richting de toekomst te kunnen maken. Zie toelichting financieel beeld Incidenteel.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Formatiebudget	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
• formatiebudget			N 2.000	N 2.000	N 2.000	N 2.000

5. Ontwikkeling algemene uitkering en loon- en prijsontwikkeling

Ontwikkeling algemene uitkering

De meest actuele circulaire van het ministerie van BZK is de decembercirculaire '23. Wat de financiële gevolgen van die circulaire zijn voor de gemeente Maashorst hebben we u toegelicht in de analyses van Programmarekening 2023. In de nu voorliggende Kadernota 2025 passen we de begrote budgetten hierop aan. Verder hebben we in de prognose van de algemene uitkering de verwachte loon- en prijscompensatie (LPO) opgenomen. Die LPO is afkomstig uit het Centraal Economisch Plan 2024, gepubliceerd door het Centraal Planbureau. Deze LPO hanteren we ook voor de financieel technische uitgangspunten in deze Kadernota, vandaar ook de opname van de LPO bij de overige budgetten in deze tabel.

Het demissionair Kabinet heeft onlangs een Voorjaarsnota 2024 gepubliceerd. Het ministerie van BZK gaat die Voorjaarsnota verwerken in de meicirculaire 2024. Wij betrekken de gevolgen van die meicirculaire 2024 bij de voorbereiding van Programmabegroting 2025.

Ontwikkeling CAO gemeenten, loonkosten

De CAO loopt tot en met maart 2025. Daarna hanteren we de loonvoet overheidspersoneel (4,4%, CEP 2024)

Overige indexering LPO, budgetten, subsidies e.d.

Daar waar onderlinge afspraken aan ten grondslag liggen hanteren we die. Denk bijvoorbeeld aan indexeringen van gemeenschappelijke regelingen, gesubsidieerde instellingen e.d. waar meerjarige contractafspraken aan ten grondslag liggen of waar al bestuurlijke besluitvorming over heeft plaatsgevonden. Verder houden we vast aan de LPO zoals opgenomen in het CEP 2024, zijnde 3,48%

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Ontwikkeling algemene uitkering en loon- en prijsontwikkeling	2024	2025	2026	2027	2028
Ontwikkelingen algemene uitkering					
• gevolgen 2028 septembercirculaire '23					V 8.409
• decembercirculaire '23		V 4	V 7	V 7	V 7
• LPO stijging algemene uitkering na verwerking decembercirculaire	V 958	V 4.677	V 4.560	V 4.580	V 4.590

Ontwikkeling CAO gemeenten, loonkosten		N 1.845	N 2.324	N2.324	N 2.324
Overige indexering LPO, budgetten, subsidies					
• Vrijval stelpost taakmutaties (septembercirculaire)	V 293	V 112	V 29	V 22	N 19
• Vrijval stelpost LPO (septembercirculaire)	V 1.313	V 1.113	V 1.015	V 1.046	V 220
• Indexering uitgaven (excl. rendabel) standaard index (3,48%)		N 1.293	N 1.293	N 1.293	N 1.293
• Indexering uitgaven (excl. rendabel) afwijkende index-obv overeenkomst		N 1.652	N 1.652	N 1.652	N 1.652
• Indexering inkomsten (o.a. belastingen)		V 961	V 961	V 961	V 961
Totaal		V 2.564	V 2.077	V 1.303	V 1.347 8.899

Dekkingsplan kadernota2024-2028

	2025	2026	2027	2028
Structurele saldi 2025-2028	N 2.159	N 11.308	N 9.641	N 2.178

Dit betekent dat we een voor alle jaren niet sluitende kadernota hebben. Dit is niet in lijn met ons uitgangspunt 'een alle jaren structureel sluitende begroting'. Eerder, in de programmabegroting 2024, is al aangegeven dat de twee ravijnjaren, 2026 en 2027, niet sluitend zijn en ook niet sluitend te krijgen zijn. Deze twee ravijnjaren accepteren we een tekort. Uiteraard doen we alles wat in onze macht ligt om o.a. via de VNG bij het rijk aan te dringen op compensatie. Dit is en wordt ook ingebracht bij de formatiebesprekingen. Eventuele maatregelen worden wellicht opgenomen in de meicircularen 2024. Dat wachten we af.

Vooralsnog is het aan ons om de jaren 2025 en 2028 wel sluitend te presenteren. Dit is om twee redenen van belang:

1. Het provinciaal toezicht vereist een structureel sluitende jaarschijf van minimaal het eerste jaar, 2025. Mocht dat niet het geval zijn dan moet de laatste jaarschijf sluitend zijn.
2. door nu ook de jaarschijf 2028 structureel sluitend te maken zetten we een financieel beleid in dat er op gericht is vanaf 2028 en dus ook de jaren daarna weer alle jaren sluitend te houden. We sorteren dan ook prima voor op het begrotingstoezicht voor de volgende programmabegroting, die voor 2026.

Om deze lijn in te zetten zijn een aantal maatregelen nodig;

1. Het eenmalig niet indexeren van algemene budgetten in de begroting. Dit levert een structureel voordeel op van € 750.000. Alle andere budgetten in de begroting worden wel gewoon geïndexeerd volgens de afgesproken lijn in de financieel technische uitgangspunten. Dit betekent dus wel een indexering van subsidies, bijdragen gemeenschappelijke regelingen, onze tarieven en belastingen, contractafspraken, energielasten etc.

2. Het verhogen van de OZB.

In de bestuurlijke hoofdlijn van deze kadernota is gemotiveerd waarom een stijging van de OZB nu noodzakelijk en uit te leggen is.

In deze Kadernota is een stijging van 10% bovenop de gebruikelijke indexering (3,48%) opgenomen voor 2025 en voor de jaren daarna t/m 2028 2% extra bovenop de dan geldende indexering. Iedere procent extra betekent voor een gemiddelde woningeigenaar circa € 3 per jaar.

In bijlage 2 gaan wij verder in op deze stijging en onze tarieven en lasten in vergelijking met regiogemeenten etc.

Toelichting financieel beeld Incidenteel

Toelichting financieel beeld Incidenteel

Hieronder de tabel incidentele uitgaven die worden gedekt door te beschikken over onze Algemene Reserve.

(Bedragen x 1.000, V= voordeel, N = Nadeel)

Incidentele begrotingssaldi 2024-2028 (V= Voordelig)	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
1. Saldo na 2e Tussentijdse rapportage 2023		N 562	N 118	N 134	0	0
2. Genomen raadsbesluiten na Begroting 2024/2e Tussentijdse rapportage 2023		N 858				
3. Financiële gevolgen 1e tussentijdse rapportage 2024 (Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen)		V 210		N 500		
Financiële stand vóór Kadernota 2025		N 1.210	N 118	N 634	0	0
4. Autonome / onontkoombare ontwikkelingen		V 585				
5. Realiseren uitvoeringsprogramma			N 160			
6. Toekomst gerichte ontwikkelingen			N 250	N 250	N 250	N 250
7. Formatiebudget			N 2.000	N 2.000		
Incidenteel begrotingssaldo 2024-2028		N 625	N 2.528	N 2.884	N 250	N 250
Reeds ten laste gebracht van de algemene reserve t/m 2e Tussentijdse rapportage 2023		V 1.420	V 118	V 134	0	0

en daarna genomen raadsbesluiten					
Nog toe te voegen aan (-/-) of te onttrekken (+/+) aan de algemene reserve	N 795	V 2.410	V 2.750	V 250	V 250
Saldo 2024-2028 incl. onttrekkingen en stortingen algemene reserve	0	0	0	0	0

Toelichting Incidenteel financieel beeld

1. Saldi na 2e Tussentijdse rapportage 2023

Als gemeenteraad heeft u budgetrecht. U bepaalt welke bedragen we als gemeente beschikbaar stellen. Met andere woorden: u geeft opdracht aan het college om met die budgetten de afgesproken doelstellingen te realiseren. De 2e Tussentijdse rapportage 2023 is het meest actuele beslisdocument waarin u de budgetten heeft aangepast die vallen onder het budgetrecht. Dat is dan ook onze startpositie voor deze Kadernota 2025

(Bedragen x 1.000, V= voordeel, N = Nadeel)

Incidentele begrotingssaldi 2024-2028 (V= Voordelig)	2024	2025	2026	2027	2028
Saldo na 2e Tussentijdse rapportage 2023		N 562	N 118	N 134	0

2. Genomen raadsbesluiten na Begroting 2024/2e Tussentijdse rapportage 2023

We hanteren als uitgangspunt dat alle besluiten met financiële gevolgen zijn voorzien van een begrotingswijziging, waarin ook de dekking is geregeld. Voor incidentele uitgaven is dat meestal de Algemene Reserve.

(Bedragen x 1.000, V= voordeel, N = Nadeel)

Genomen raadsbesluiten na Begroting 2024/2e	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
--	--------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

**Tussentijdse rapportage
2023**

Beleidskader armoede & Schulden N 90

Aanbesteding Hulp bij Huishouden N 768

**Totaal genomen
raadsbesluiten N
858**

3. Financiële gevolgen 1e tussentijdse rapportage 2024 (Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen)

De uitkomst van incidentele mutaties op het bestaande beleid zijn opgenomen in het boekwerk "1e tussentijdse rapportage 2024".

De volgende tabel geeft deze uitkomst weer.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Financiële gevolgen 1e tussentijdse rapportage 2024 (Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen)	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Uitkomst incidenteel 1e tussentijdse afwijkingenrapportage		V 210		N 500		
Totaal Financiële gevolgen 1e tussentijdse rapportage 2024 (Bestaand beleid nog niet in de begroting opgenomen)		V 210	0	N 500	0	0

4. Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen

Autonome / onontkoombare ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die op ons afkomen en waar we als gemeente geen of weinig invloed op hebben. Het zijn ontwikkelingen die niet kunnen worden uitgesteld. Ze zijn onoverkomelijk en absoluut noodzakelijk voor de continuïteit van onze organisatie of om de verplichte taken uit te voeren.

De volgende tabel geeft de onontkoombare ontwikkelingen en bijbehorende te verwachten kosten weer vanaf 2024.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Correctie raadsbesluit november 2023, van incidenteel naar structureel		V 585				
Totaal Autonome / onontkoombare ontwikkelingen / financieel technische aanpassingen		V 585	0	0	0	0

5. Realiseren uitvoeringsprogramma

Ons Bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst' is leidend voor ons handelen en is uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma waar inmiddels ruim 80% van is opgestart of gerealiseerd. Een aantal acties/activiteiten is nog niet opgenomen in ons bestedings- en dekkingsplan. Daar doen we nu voorstellen voor.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Realiseren uitvoeringsprogramma	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
Uitvoering gezond en gelukkig oud Maashorst			N 160			
Totaal realiseren uitvoeringsprogramma			N 160	0	0	0

6. Toekomst gerichte ontwikkelingen

Dit betreft nieuwe uitgaven die bijdragen aan de bewegingen voor de toekomst.

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Toekomstgerichte ontwikkelingen	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
--	--------------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Doorontwikkelen Agro-natuurwonen	N 175	N175	N175	N175
project Natuurpoort Palmstraat	N 75	N 75	N 75	N 75
Totaal toekomstgerichte ontwikkelingen	N 250	N 250	N 250	N 250

7. Formatiebudget

Zie toelichting onder structureel

(Bedragen x € 1.000, V= voordeel, N= Nadeel)

Formatiebudget	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
• formatiebudget			N 2.000	N 2.000		

Bijlage 1. Al genomen raadsbesluiten

Genomen raadsbesluiten na Begroting 2024/2e Tussentijdse rapportage 2023

We hanteren als uitgangspunt dat alle besluiten met financiële gevolgen zijn voorzien van een begrotingswijziging, waarin ook de dekking is geregeld. Deze budgetdiscipline hebben we hoog in het vaandel. Toch kan het voorkomen (bij uitzondering en uiteraard alleen bij goede redenen), dat we u om een raadsbesluit vragen waarbij nog geen dekking aanwezig is. In die gevallen bent u daarvan op de hoogte en accepteert u het gevolg dat nog dekking gezocht moet worden in het éérstvolgende P&C-document. In dit geval de Kadernota 2025.

De volgende tabel geeft een overzicht van de raadsbesluiten waarvan op dit moment de lasten nog niet zijn opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan.

(Bedragen x 1.000, V= voordeel, N = Nadeel)

	Investering	2024	2025	2026	2027	2028
1. Beleidskader armoede		N 51	N 51	N 51	N 51	N 51
2. Beleidskader openbare verlichting		V 85	V 85	V 85	V 85	V 85
3. Beleidsplan wegen (2024-2027)		N 26	N 26	N 26	N 26	N 26
4. Beleidsplan Civieltechnische kunstwerken (2024-2033)		V 31	V 24	V 24	V 24	V 24
5. Herhuisvesting Red Sox	2.050	N 112	N 208	N 207	N 205	N 203
6. Sport en spel Reek	2.667	V 20	N 26	N 94	N 93	N 92
7. Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD) Kadernota 2025		N 14	N 146	N 146	N 146	N 146
8. Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) Kadernota 2025		0	N 423	N 423	N 423	N 423
9. Belastingssamenwerking Oost-Brabant (BSOB) Kadernota 2025		0	N 59	N 59	N 59	N 59
10. Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) Kadernota 2025		V 121	V 105	V 78	V 39	V 9

11. Veiligheidsregio Kadernota 2025	0	N 204	N 204	N 204	N 204	
12. Regionaal bureau leerplicht Kadernota 2025	0	N 15	N 15	N 15	N 15	
13. Brabants Historisch Informatie Centrum (BHIC) Kadernota 2025	0	N 9	N 10	N 22	N 22	
14. Wet sociale werkvoorziening (WSW) Kadernota 2025	0	N 7	N 7	N 7	N 7	
15. Meerjarig onderhoudsplan (MJOP) Gebouwen	N 68	N 91	N 91	N 91	N 91	
Totaal genomen raadsbesluiten	4.717	N 14	N 1.051	N 1.146	N 1.194	N 1.221

Bijlage 2. Ontwikkeling lastendruk

Ontwikkeling lastendruk woningeigenaar

Hieronder gaan wij in op de voorgestelde stijging van de OZB.

Uitgangspunt voor ons blijft zo laag mogelijk gemeentelijke lasten bij een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau. Als we kijken naar het jaarlijks opgestelde vergelijkend onderzoek naar gemeentelijke lasten over 2024 (bron: Coelo.nl) bezet Maashorst landelijk gezien de 35e plaats van 345 vergeleken gemeenten. 35 betekent in dit geval dat er 310 gemeenten duurder zijn. De vergelijking gaat over OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens. Als we kijken naar de provincie Noord-Brabant staan we op plek 8 van 55 gemeenten. 47 gemeenten in onze provincie hebben dus hogere lasten.

Als we naast de gebruikelijke indexatie de extra verhoging OZB van 10% hierin meetellen (€ 35 stijging per jaar) staan we in Noord-Brabant op plek 17 van de 55 gemeenten. Uiteraard is de verwachting dat meer gemeenten de OZB in 2025 gaan verhogen. Daar is nu nog geen rekening mee gehouden en daarom geeft deze plek niet meer dan een indicatie.

Voor de hand ligt de vraag waarom niet eerst of meer beschikken over onze Algemene Reserve. In het kort komt dat er op neer dat we deze reserve de komende jaren al inzetten voor de verwachte structurele begrotingstekorten 2026 en 2027 en de incidentele tekorten 2025-2028. Daarnaast wordt deze gebruikt voor balanssturing bij vervanging van investeringen die op dit moment al daaruit gedekt worden. Dat gaat om € 33 miljoen. Dit bij elkaar betekent dat onze weerstandsratio op termijn al zal dalen tot net boven de 2. Zie voor meer toelichting onder bijlage 4.

Bijlage 3 Niet financieel overgenomen moties

Niet financieel overgenomen moties

Moties die niet financieel zijn overgenomen in de Kadernota 2025

Door de gemeenteraad zijn eerder een aantal moties aangenomen die betrokken zijn bij de afwegingen in deze Kadernota. Deze zijn om verschillende redenen niet financieel vertaald in deze Kadernota 2025. Hieronder een overzicht van deze moties en de afweging deze niet financieel te vertalen:

Motie / onderwerp	beweegreden om niet mee te nemen in de kadernota
1. Veiligheidssituatie op en rond zebrapaden (raad 16-11-2023)	<p>Deze werkzaamheden worden onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Mobiliteit. Het uitvoeringsplan wordt direct aansluiten aan het Beleidsprogramma Mobiliteit opgesteld. De planning is om het uitvoeringsplan in 2026 vast te laten stellen.</p> <p>Vanwege de huidige financiële situatie van de gemeente is er op dit moment geen ruimte om de ophoging van de inkomensnorm door te voeren. Er zou dan een bezuiniging of lastenverhoging tegenover moeten staan. In ons armoedebeleid staat verder opgenomen dat we werken vanuit de bedoeling en zoeken naar maatwerkoplossingen. Stichting Leergeld past al ruimere inkomensnormen toe indien nodig. Daarnaast kan het verwarrend zijn voor inwoners als we voor verschillende regelingen verschillende inkomensnormen hanteren. De capaciteit moet worden opgehoogd zowel intern als bij externe partijen (zoals Stichting Leergeld), aangezien er een groot beroep wordt gedaan op vrijwilligers is het onduidelijkheid of dit lukt.</p>
2. Verhogen van grens naar 130% van het wettelijk minimum inkomen voor gezinnen met kinderen (16-11-2023)	<p>Met het onderzoek naar de fietstunnels en het gesprek erover met de provincie Noord Brabant hebben we onderzocht wat de huidige noodzaak is en wat de mogelijkheden zijn om de routes door de tunnels te verbeteren. In de reactie op het onderzoek geeft de Provincie aan dat de prioriteiten nu niet liggen bij bestaande ongelijkvloerse oversteken voor langzaam verkeer. Dat betekent voor nu dat er geen aanpassingen worden gedaan aan de tunnels. Wel is de intentie uitgesproken om in de toekomst te zoeken naar mogelijkheden om de infrastructuur voor fietsers en voetgangers te verbeteren.</p>
3. Aanvullend onderzoek fietstunnels onder N264 (14-7-2022)	

Bijlage 4. De drie financiële pijlers

De drie financiële pijlers van ons financieel beleid

De drie pijlers zijn in onze begroting altijd opgenomen onder de financiële begroting "Gevolgen programmabegroting voor de financiële positie". In de kadernota is deze paragraaf niet opgenomen maar gaan we wel kort in op de effecten van deze kadernota op deze pijlers.

Structureel sluitende begroting

Onze kadernota 2025 is voor de jaren 2025 en 2028 structureel sluitend. De jaren 2026 en 2027, de zogenoemde ravijnjaren, zijn in het geheel niet sluitend. Voor het provinciaal toezicht is het meer dan voldoende als het eerste jaar structureel sluitend is. Dat is het geval. Omdat ook 2028 sluitend is, geeft dat een positieve kijk op de jaren na de ravijnjaren.

Risicomanagement en risicobeheersing

De risico's zijn in beeld en worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Daaruit volgt een weerstandsratio. Met de raad is afgesproken dat deze tussen 1 en 2 moet liggen. In de programmabegroting 2024 bedroeg deze ratio 5,06. Als we rekening houden met de resultaatbestemming voor de jaarrekening 2023, de daling van de onbenutte belastingcapaciteit en het inzetten van de algemene reserve voor de begrotingstekorten t/m 2028 en voor incidentele uitgaven, komt de ratio in 2028 uit op circa 4. Dit betekent nog altijd dat we onze risico's prima afgedekt hebben en dat het inzetten van de algemene reserve voor o.a. de ravijnjaren niet betekent dat onze financiële weerstand in het geding komt, sterker nog, die blijft goed. Wat hierbij niet onvermeld moet blijven is het deel van de Algemene Reserve dat we willen gebruiken om investeringen te vervangen waarvan de afschrijvingslasten eerder ook uit de algemene reserve zijn gedekt (balanssturing). Om te voorkomen dat de lasten bij vervanging ten laste van de begroting komen moeten we deze opnieuw uit de Algemene Reserve dekken. Het gaat in totaal om € 33 miljoen dat we daarvoor apart willen/moeten houden. Als we dat betrekken bij de berekening van onze weerstandsratio als "geclaimd geld" dan zou de ratio op termijn dalen tot 2,25.

Financiering

Pijler 3 gaat over de financieringsbehoefte. Kijken we naar Kadernota 2025 dan kunnen we stellen dat er voor circa 10 miljoen aan nieuwe investeringen opgenomen is. Dit is tevens het belangrijkste effect op onze financieringsbehoefte. Vanwege de al eerder geraamde investeringen is de verwachting dat er in 2025 een langlopende lening afgesloten zal moeten worden. De hoogte daarvan is afhankelijk van diverse factoren zoals uitvoering huidige investeringen, inkomsten uit de grondexploitatie etc. Van de 10 miljoen aan nieuwe investering zijn de rentelasten meegenomen in deze kadernota. Een exacte berekening en inschatting voor onze leningenportefeuille maken we bij de programmabegroting 2025.

Deze drie pijlers worden in de nog op te stellen programmabegroting 2025 opnieuw herkend en uitgebreider toegelicht.

Bijlage 5. Financieel technische uitgangspunten 2025

Financieel technische uitgangspunten

Voor het opstellen van de Programmabegroting is het een wettelijke plicht om in ieder geval de uitgangspunten te hanteren zoals opgenomen in de meicirculaire. Daarbij gaat het met name om de daar gepubliceerde cijfers voor loon- en prijscompensatie. Bij het opstellen van dit document, deze Kadernota is de meicirculaire nog niet beschikbaar, dus baseren we ons op de meest actuele circulaire, de maartcirculaire '24 (of als er geen circulaire wordt uitgebracht de decembercirculaire '23).

De financiële gevolgen van deze financieel technische uitgangspunten hebben we eveneens in beeld gebracht en opgenomen in het bestedings- en dekkingsplan 2024 e.v..

In onderstaande tabel ziet u de financieel technische uitgangspunten zoals we die hanteren voor de Programmabegroting 2025.

Onderwerp	Uitgangspunt voor 2025
Algemeen	We dekken structurele uitgaven met structurele inkomsten.
Algemeen	Onze ramingen zijn volledig, realistisch en haalbaar.
Algemeen Raming bestaand beleid	Lasten en baten worden op bestaand beleid geraamd, inclusief de besluitvorming van de raad tot en met juli voorafgaand aan de begroting.
Algemeen Raming nieuw beleid	Nieuw of gewijzigd beleid toetsen we aan de financieel beschikbare ruimte. Nieuw beleid op basis van het Bestuursakkoord wordt als zodanig toegelicht.
Aantal inwoners Maashorst	Voor de rekeneenheid voor het aantal inwoners per 1 januari van het begrotingsjaar hanteren we de meest actuele cijfers. Voor de meerjaren-prognose hanteren we bij voorkeur 'De ontwikkelingen van de bevolking in Noord-Brabant, 2023-2040. (Bron:' De Bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant' van Provincie Noord-Brabant).
Aantal woonruimten Maashorst	De rekeneenheid van aantal woonruimten per 1 januari van het begrotingsjaar is op basis van de betalingspecificatie algemene uitkering april 2023 (woonfunctie, logiesfunctie, uitwonende studenten).

Algemeen uitgangspunt lonen en prijzen	<p>In het begrotingsjaar ramen we op basis van lopende prijzen. Bij de berekening van de jaren daarna houden we deze lijn constant.</p> <ul style="list-style-type: none"> Dat doen we omdat het eenvoudiger is om constante prijzen te hanteren. Het eerste jaar hanteren we prijzen conform de lopende loon- en prijsontwikkeling. Voor de jaren daarna houden we de stijging op 0. Deze aanpak geeft minder kans op fouten, is minder bewerkelijk en laat minder ruimte voor uitzonderingen.
Prijsstijging (LPO)	<p>Voor de prijsstijging in 2025 baseren we ons op de verwachtingen van het Centraal Planbureau (CPB) zoals vastgelegd in het CEP 2024. Hierbij hanteren we de LPO indexering 2025 (3,48%).</p> <p>Daar waar prijsstijgingen contractueel vastgelegd zijn, houden we vast aan die percentages.</p>
Prijsstijging meerjarenbegroting	<p>In de meerjarenbegroting hanteren we constante prijzen.</p>
Personeelskosten	<p>De loonkosten van het gemeentelijk personeel berekenen we op basis van de vastgestelde formatie.</p>
Werkkostenregeling	<p>De ontwikkeling van lonen kent haar eigen dynamiek. We hanteren voor de prognose van de ambtenarenlonen de geldende CAO. De huidige CAO loopt tot 31 maart 2025. Voor de periode april tm december sluiten we aan bij het percentage van de loonvoet voor de sector overheid. Voor 2025 is dat percentage 4,4%. (Bron: Centraal Economisch Plan 2024).</p> <p>We ramen loonontwikkelingen in de kadernota op hoofdlijnen en werken deze concreet uit in de later op te stellen Programmabegroting.</p>
Onroerendezaakbelasting (voor berekening algemene uitkering)	<p>Voor de werkkostenregeling is maximaal het wettelijk toegestane budget beschikbaar van 1,92% over de 1e € 400.000 en daarna 1,18% van de fiscale loonsom.</p> <p>Voor de waardebeoordeling van woningen en niet-woningen hanteren we de prognoses van het ministerie van BZK, zoals vermeld in de bevoorschotting van de algemene uitkering.</p>

Onroerendezaakbelasting (voor berekening opbrengst OZB)	De totaalopbrengst wordt voor 2024 verhoogd met de LPO-index 2024 (3,48%). Eventuele extra verhogingen lichten we toe als nieuw beleid in het bestedings- en dekkingsplan.
Tarievenbeleid	Voor de tarieven van rioolheffing en afvalstoffenheffing gaan we uit van 100% kostendekking. Leges bepalen we op basis van begrote en afgesproken kostendekkendheidspercentages
Gronden	Het aantal geraamde m2 grondverkopen is gebaseerd op de actuele en te verwachten afzetprognose voor woningen en bedrijventerreinen, zoals vastgelegd in het MJP2023. De grondprijzen per complex zijn conform het grondprijsbeleid 2024 (maart 2024).
Te ontvangen huren	We verwerken de contractueel overeengekomen prijsaanpassingen. Voor de overige ramingen sluiten we aan bij de LPO-index 2025 (3,48% 2025).
Subsidies	Voor de indexering houden we vast aan de LPO index 2025 (3,48%).
Algemene uitkering	We ramen de algemene uitkering uit het Gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2024. De algemene uitkering zien we als vrij besteedbare middelen ter dekking van de voorstellen van college en raad. Wij volgen hierbij de Financiële verhoudingswet.
	We begroten de middelen uit de algemene uitkering centraal in programma 10 Bedrijfsvoering en inkomsten, tegen lopende prijzen voor het begrotingsjaar en tegen constante prijzen voor de jaren daarna. Alleen in gevallen waarbij actief een decentralisatie-uitkering wordt aangevraagd, worden die middelen ook voor dat doel geormerkt. Alle overige uitkeringen die we via de algemene uitkering ontvangen, zien we als 'algemene middelen' die we als zodanig ook betrekken bij de integrale afweging bij het begrotingstraject.
	Teams kunnen aanvragen voor decentralisatie-uitkeringen doen door het opstellen van een inhoudelijk plan en onderbouwing van het benodigd budget. Dit plan en budget moeten ze laten vaststellen door het college van burgemeester en wethouders. Na goedkeuring door college worden de middelen overgeheveld naar de decentrale budgetten. Bij feitelijke overheveling van taken en

	<p>middelen vanuit het Rijk begroten we de hierbij behorende middelen decentraal.</p>
Verbonden partijen	<p>De bijdragen voor verbonden partijen zijn gebaseerd op kadernota's en begrotingen 2025 van de verbonden partijen.</p>
Rente	<p>Voor de berekening van de totale rentekosten tellen we eerst alle betaalde rentebedragen over aangetrokken lang- en kortlopende gelden op. Daarna trekken we daar de terugontvangen rente van derden van af. We berekenen XX% rente (was 0,9% in 2023) over onze eigen financieringsmiddelen (renteomslag). We hanteren de rentenotitie van het BBV.</p>
Rente langlopende geldleningen	<p>Voor de toekomstige financieringsbehoefte rekenen we een rentepercentage voor langlopende leningen 25 jaar van 3,1% (was 2,2,% in 2023).</p>
Rente grondbedrijf	<p>Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de rentetoerekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en moet voor het grondbedrijf ook de rente-omslag gebruikt worden volgens de laatste rentenotitie van de BBV.</p>
Rente voorzieningen	<p>Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, tenzij voorzieningen op contante waarde zijn gewaardeerd. Voor Maashorst betreft dit momenteel de voorziening begrafenisrechten. Indirect betreft het ook de voorziening pensioenverplichtingen, maar daar is de rente opgenomen in de berekening van Raet/Visma.</p>
Afschrijving	<p>Het afschrijvingsbeleid dat wij hanteren, is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Maashorst.(maart 2024)</p> <p>Afschrijving start in het jaar volgend op het jaar van gereedkomen of verwerven van het kapitaalgoed.</p>
Overhead	<p>Overhead wordt niet doorbelast. Die rekenen we alleen toe aan grondexploitaties en investeringen. Daar waar sprake is van 'tarieven' berekenen we de overhead</p>

	extracomptabel (handmatig, na verzameling van alle noodzakelijke informatie)
Vervangingsinvesteringen	In de meerjarenbegroting maken we onderscheid tussen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Vervangingsinvesteringen inventariseren en beoordelen we bij de Kadernota. Bij noodzaak tot vervanging nemen we de lasten op in het basisbeeld. We gaan daarbij uit van de inventarisatie van investeringen, zoals opgenomen in het MIP.
Incidentele budgetten	Incidentele budgetten die in het betreffende begrotingsjaar niet zijn ingezet, vallen bij het jaarverslag vrij in het jaarrekeningresultaat. Als het college toch vindt dat het budget beschikbaar moet blijven, dan kunnen we dit opnemen in het raadsvoorstel tot overhevelen van budgetten (december) en eventueel daarna nog melden in het jaarverslag. Daarna volgt besluitvorming door u als raad.
Onvoorzien	De stelpost onvoorziene uitgaven gebruiken we alleen voor het opvangen van incidentele tegenvallers, die onvoorzien, niet uit te stellen en onontkoombaar zijn. De hoogte van de stelpost onvoorziene uitgaven is € 45.000 structureel. Het college kan beschikken over de inzet van de stelpost onvoorzien gedurende het lopende boekjaar. Het college informeert uw raad via de reguliere P&C-cyclus over de inzet.

